

Позняк Іванна Геннадіївна, курсант
2-го курсу Прикарпатського
факультету НАВС
*Науковий керівник: Таран Ольга
Сергіївна*, доцент кафедри
адміністративних та цивільно-
правових дисциплін НАВС, кандидат
юридичних наук

ЗАХИСТ МАЙНОВИХ ПРАВ ДІТЕЙ-СИРІТ ТА ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ

Однією із основних характеристик правової держави є високий рівень захисту та поваги прав людини. Стаття 46 Конституції України передбачає право громадян на соціальний захист. У сучасних умовах особливого захисту потребують діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» дитиною-сиротою є дитина, батьки якої померли або загинули, а дитиною, позбавленою батьківського піклування є дитина, яка залишилась без батьківського піклування через позбавлення їх батьківських прав, визнання батьків безвісно відсутніми або недієздатними [1]. Захист майнових прав таких дітей охоплює забезпечення житлом, а також право на аліменти та соціальну допомогу.

Право дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування на житло, у якому вони проживали з батьками чи рідними закріплено Цивільним кодексом України, Сімейним кодексом України, Законом України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування», Законом України «Про охорону дитинства» та іншими нормативно-правовими актами.

Дані нормативно-правові акти передбачають, що дитина, яка була передана родичам, мачусі, вітчиму, органі опіки та піклування, зберігає право на проживання у житловому приміщенні, в якому вона проживала, і може у будь-який час повернутися до нього. Суд, у разі позбавлення батьків батьківських прав або відібрання дитини без позбавлення батьківських прав, одночасно має накладати заборону на відчуження майна та житла дітей, про що повідомляється нотаріальна контора за місцем знаходження майна та житла. [2, с. 185]. Жиле приміщення, в якому проживали діти, зберігається за ними протягом усього часу їх перебування у відповідних закладах, у опікунів чи піклувальників, дитячому будинку сімейного типу, прийомній сім'ї.

При цьому відповідальність за збереження такого житла і повернення його дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування після завершення їх перебування у відповідному закладі, дитячому будинку сімейного типу, прийомній сім'ї несуть місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування (за місцем проживання дітей до їх влаштування у відповідні заклади) [3].

Розглядаючи питання захисту майнових прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, слід окремо охарактеризувати виплату аліментів для таких дітей. Відповідно до Сімейного кодексу України аліменти – це фіксовані в законному (або судовому) порядку грошові суми, які платить один з батьків іншому для утримання та виховання дітей. Один з батьків, який був позбавлений батьківських прав або проживає окремо від дітей і не приймає участі в їх вихованні, не звільняється від обов'язку утримувати дитину.

Відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів, щодо посилення захисту права дитини на належне утримання шляхом вдосконалення порядку стягнення аліментів» 2017 року збільшився мінімальний розмір аліментів від 30% до 50% прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку.

Даним законом передбачено, що той із батьків або інших законних представників дитини, разом з яким проживає дитина, має право звернутися до суду із заявою про видачу судового наказу про стягнення аліментів у розмірі 50 відсотків прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку. Прожитковий мінімум у 2018 році в Україні для дітей до 6 років становить з 1 січня 2018 по 30 червня — 1 492 гривні, з 1 липня по 30 листопада — 1 559 гривень, з 01 по 31 грудня — 1 626 гривень. Для дітей від 6 до 18 років становить з 1 січня 2018 по 30 червня — 1 860 гривень, з 1 липня по 30 листопада — 1 944 гривні, з 01 по 31 грудня — 2027 гривень.

Водночас той з батьків або інший законний представник дитини, разом з яким проживає дитина, має право звернутися до суду із заявою про стягнення аліментів у розмірі: на одну дитину — $\frac{1}{4}$, на двох дітей — $\frac{1}{3}$, на трьох і більше дітей — 50% (раніше було 30%) заробітку (доходу) платника аліментів, але не більше 10 прожиткових мінімумів на дитину відповідного віку [4].

Також новелою в законодавстві стало те, що до обставин, які враховуються судом при визначенні розміру аліментів, береться до уваги і майно, яким володіє або користується особа, і запроваджується витратний метод розрахунку доходів платника аліментів, що підтверджується матеріалами судової практики.

Наприклад, Бориславський міський суд Львівської області, розглянув цивільну справу про зміну розміру аліментів, в якій позивачка звернулася до суду з вимогою про зміну розміру аліментів адже за рішенням Бориславського міського суду Львівської області від 08 травня 2015 року, з відповідача стягнуто аліменти на користь позивачки на утримання двох синів, у розмірі 33% з усіх видів заробітку (доходу) відповідача щомісячно, але не менше, ніж 30% прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку, починаючи з 17.03.2015 року і до досягнення дітьми повноліття. Однак відповідач аліментів не сплачував, внаслідок чого виникла заборгованість по сплаті

аліментів в сумі 42 702,87 грн. Керуючись тим що позивачці стало відомо, що відповідач має на праві власності нерухоме майно - однокімнатну квартиру. Це свідчить про те, що у відповідача покращився матеріальний стан, а, отже, слід змінити розмір аліментів. Беручи до уваги Закон України №2037-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів, щодо посилення захисту права дитини на належне утримання шляхом вдосконалення порядку стягнення аліментів», а також інші нормативно правові акти та закони.

Враховуючи вище вказане суд вирішив позовні вимоги про зміну розміру аліментів на утримання малолітніх дітей задовольнити повністю, що свідчить про ефективність застосування даного закону в практиці [5]. Відповідно до статті 8 Закону України передбачено також повне державне забезпечення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, що охоплює житлові та соціальні гарантії.

Таким чином, особливого захисту майнових прав потребують діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування. Захист їх прав повинен охоплювати не лише право на забезпечення житлом, але й право на отримання аліментів чи соціальної допомоги від держави. Охарактеризовані приклади судової практики свідчать про те, що новели правового регулювання захисту майнових прав дітей розпочинають впроваджуватись у життя, що свідчить про перспективи розвитку даної сфери суспільних відносин.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Закон України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» від 13.01.2005 № 2342-IV зі змінами та доповненнями. Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2342-15>

2. Коваль О. В. Державні гарантії забезпечення житлом дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування / О. В. Коваль // Науковий вісник Львівського державного

університету внутрішніх справ. серія юридична. – 2013. – Вип. 1. – С. 184-192.

3. Черновалюк Ю. Ю. Проблеми збереження житлових та майнових прав дітей- сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, та шляхи їх вирішення / Ю.Ю. Черновалюк // Університетські наукові записки. – 2012.

4. Сімейний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>

5. Рішення Бориславського міського суду Львівської області у справі №438/847/17 Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/71769713>.